

[Hartvig Frisch.]

slaget blev som bekendt afvist af Venstre, der krævede enten rent Samlingsministerium eller helt at være uden for. De Konservative viste større Forstaaelse for det særlige i Situationen, og Folketingsgruppens Formand, det ærede Medlem Hr. Hasle, samlede senere i en Tale Situationens Opgave i de kendte Ord:

Hvad du evner, kast av
i det nærmeste Krav.

Desværre blev det nærmeste Krav Benzinkravet, som vi jo blev præsenteret for i en larmende Forespørgsel med Piber og Trommer og Dagsorden og det hele.

Nu skal det indrømmes, at det ligger i de politiske Partiers Natur, at de for at arbejde maa modarbejde. Det er der i sig selv ikke noget ondt i, da jo hvert Parti mener at vide det rigtige og at ville det rigtige, og for at et Parti kan naa Maalet, maa det vinde Flertallet, og det kan kun vindes fra de andre. Under normale Forhold kan man derfor aldeles ikke fortænke en Opposition i, at den vil vedblive med at modarbejde. Det særlige i Situationen indtræder kun, naar man maa erkende, at selve Maalet forskubber sig. Det er det, der sker under Krigsforhold. Store vidtrækkende Samfundsplaner ligesom enhver stor omfattende Lovgivning maa lægges paa Hylden, ikke fordi disse Planer svigtes, men fordi Øjeblikkets Alvor og Tvang lader et eneste Maal overskygge alle andre: Landets Eksistens. At føre Landet frelst igennem Fæerne, baade dem, der truer dets Neutralitet og dets Frihed, og dem, der truer Befolkningens Livsbetingelser, det bliver i et saadant Øjeblik det eneste alt overskyggende Maal. Det forekommer mig, at det er i denne Aand, at Statsministeren har talt, baade da vi samledes her den 1. September, og da vi indledede denne Samling nede i Fællessalen den 3. Oktober. Det er ogsaa de Ord, der har lydt fra ham, naar han med sin dybe Stemme gennem Radioen har beroliget det danske Folk i Øjeblikke af Uro eller Uvished. Er der egentlig nogen, der har kunnet mene, at denne Appel til Samling og Sammenhold var et Stykke Partipolitik? Ja, jeg regner ikke med de Undtagelser, der jo ogsaa findes i denne Sal, Folk, hvis Ord og Handlinger kun dikteres udefra, og som har vist, at de paa Kommando er parate til at slaa sig selv paa Munden og sige hvad som helst; for dem eksisterer det omtalte alt overskyggende Maal jo simpelt hen ikke.

Men alle de af os, som i denne farefulde Tid føler Ansvar netop for dette Land og

for dette Folk, alle vi, som er valgt ude i Kredsen, ganske vist i Partikamp, men dog saadan, at vi alle efter Møderne kunde samles i et Leve for det Land, vi tilhører, skulde vi ikke kunne sætte den større Sag over de mindre og i Stedet for at modarbejde hinanden samarbejde? Jeg vil vedblive at tro det, indtil jeg uigendriveligt overbevises om det modsatte, for jeg har jo allerede sagt, at jeg slet ikke er blind for Vanskelighederne ved det. Og hvis det ikke lykkes i Samarbejdets Form at gøre Tidens Gerning, saa maa denne Gerning alligevel gøres, om det saa skal være paa den gamle Maade „gennem Larm og Spil og Kamp og Sejr“. Ogsaa der vil man kunne finde os, men paa mit Partis Vegne tilsiger jeg Regeringen vor Støtte til enhver Foranstaltning i Sammenholdets Aand, der tjener til Fremme af Tidens store Opgave: at føre vort Land frelst gennem Vanskelighederne.

Brøsen: Som allerede bemærket af det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch, er det under meget alvorlige Forhold, vi begynder Arbejdet her paa Rigsdagen i denne Samling. Hvad vi havde haabet, er ikke gaaet i Opfyldelse; hvad vi har frygtet, er nu Virkelighed. Vi, der har oplevet den forrige Krig, havde til det sidste inderligt haabet, at Europa og Verden i det hele taget var blevet forskaamt for nye Ødelæggelser. Hvor mange Mennesker der nu skal ofres, hvor store Værdier der nu skal lægges øde — ja, man viger jo tilbage for at tænke Problemet igennem. Der aabner sig Perspektiver af en saadan Uhygge, at det varsler Død og Dom over hele Europas Kultur. I en saadan Situation kan vi heldigvis her i vort lille Land fastslaa, at den enige Folkevilje staar bagved, at vi er neutrale og under alle Forhold vil sætte vort yderste ind paa at bevare Neutraliteten. Men selv som neutrale kommer vi naturligvis, hvad vi allerede i dette Øjeblik kan mærke, ud for store Vanskeligheder. Vi har Afsky for Krig og alt, hvad der følger i Krigens Kølvan, og vi forstaar ikke, at man ikke nu i 1939 er kommet saa vidt, at Tvistemaalene mellem Stormagterne kunde afgøres ved Forhandlingsbordet, og vi synes, at det er en Skamlet paa hele vor saa højt priste Civilisation, at vi ikke er naaet videre i 1939. Vi er jo en Del, der erindrer Tiden efter Verdenskrigen, erindrer de Møder, der blev afholdt ikke alene i vort Land, men over hele Verden; den Tone, der gik igennem de Taler, der blev holdt dengang, var jo, at nu skulde vi ind i en ny og bedre Tid, nu skulde vi, efter at vi